

Kuva: Karoliina Redsven, Lahden museot

JUURET + AHTO + KÄYMISTILA

KULTTUURIOHJELMAN 4.-LUOKKALAISTEN VIERAILUT MALVASSA 2025

OPETTAJAN MATERIAALI

SISÄLTÄÄ

Ohjeita, tietoa ja tehtäviä

VIERAILU PÄHKINÄNKUORESSA

Vierailut ja toiminta toteutetaan opettajan johdolla ja vastuulla.

Materiaalipaketti on opettajien käytettävissä ja sovellettavissa.

Vierailun kesto 1 tunti.

MALVA

HEI OPETTAJA TAI OHJAAJA!

Syksyllä 2025 4.-luokkalaiset opettajineen voivat tehdä kulttuuriohjelman vierailun Lahden visuaalisten taiteiden museo Malvaan ja siellä Juuret -näyttelyn Viipuri-kokoelmaan sekä tutustua Ahtoon ja Käymistilan seinämaalaukseen.

Museovierailu tarjoaa koulun ulkopuolisen oppimisympäristön, jota opettaja voi hyödyntää parhaaksi katsomallaan tavalla osana omaa opetustaan. Tämän lisäksi Malva ja Lahden kaupungin perusopetuksen kulttuuriohjelma tarjoavat opettajien käyttöön tämän materiaalipaketin, jota he voivat halutessaan hyödyntää. Materiaalipaketti pitää sisällään näyttelyn ja tutustuttavien teosten esittelyn sekä siihen liittyviä tehtäviä ja museovierailun ajankäytön suunnitelman.

Kaikki materiaalissa oleva on tarkoitettu avuksi, ei rajoittamaan: opettaja tai ohjaaja voi soveltaa materiaalia oman ryhmän ja opetustarpeen mukaan, tai vaikka jättää materiaalin kokonaan hyödyntämättä ja

tehdä jotain ihan muuta! Pääasia on, että taidemuseo asiana tulee tutuksi nelosluokkalaisille ja Malva tarjoaa jotain uutta koettavaa.

Keskustelkaa oppilaiden kanssa etukäteen mihin museoon ja näyttelyyn olette tulossa tutustumaan. Tarkemmat ohjeet museoon saapumisesta ja siellä toimimisesta löytyvät osoitteesta

<https://www.malvamuseo.fi/tee-ja-koe/opi-malvasa/neljasluokkalaisten-kulttuurivierailut/>

Ne on hyvä käydä läpi oppilaiden kanssa ennen museoon saapumista.

Juuret -näyttely on esillä Malvan 5. kerroksessa. Ahto on 1. kerroksessa Valogalleriassa ja Käymistila 4. kerroksessa.

Tervetuloa Malvaan ja kulttuurin pariin!

AJANKÄYTTÖEHDOTUS

Juuret -näyttely: Viipurin taidekokoelma
30 min.

Käymistila: Jenni Niskalan seinämaalaus
20 min.

Ahto -teos Valogalleriassa
10 min.

> 60min.

TEHTÄVÄT

Tähän materiaaliin on koottu tietoa ja tehtäviä hyödynnettäväksi museokäynnillä.

Juuret -näyttelyyn liittyvät tehtävät ovat saatavissa myös valmiina tehtäväkortteina mukaan museovierailulle. Opettaja saa ne pyytämällä museoon asiakaspalvelusta. Tehtävät on suunniteltu tehtäväksi pienissä 3-4 oppilaan ryhmissä. Korttipaketteja on varattu 8 settiä / luokka.

Lisäksi pyydettäessä saatavilla on kirjoituslustoja, paperia ja kyniä, jos haluatte sellaisia vierailullanne käyttää.

HUOMIOITAVAA

> Sisältöä voi painottaa haluamallaan tavalla.

> Jos koulustanne tulee kaksi ryhmää yhtä aikaa Malvaan, on opettajien huolehdittava siitä, että ryhmät eivät mene Juuret -näyttelyyn yhtä aikaa, vaan toinen ryhmä tutustuu ensin Ahtoon ja Käymistilaan. Näin näyttelyyn ei synny liiallista ruuhkautumista ja näyttely- ja teosturvallisuus säilyy.

> Liikkukaa museossa opettajan johdolla yhtenä ryhmänä.

> Muistakaa teosturvallisuus - teoksiin ei saa koskea!

> Näyttelysaleissa on keskusteluoppaita, joilta voi myös kysyä näyttelyyn ja museoon liittyviä asioita.

JUURET – AARTEITA KOKOELMISTA –NÄYTTELY

YLEISTÄ KOKO NÄYTTELYSTÄ

Näyttelykokonaisuus esittelee museon kokoelmia – julisteita, taideteoksia ja huonekaluja – ja niihin liittyvää kokoelmatyötä. Lahden visuaalisten taiteiden museo Malvan kokoelmiin sisältyy lähes 9000 taideteosta ja yli 70 000 julistetta. Näyttelyyn on valittu teoksia ja esineitä kokoelmista, jotka muodostavat Malvan juuret. Juuret -näyttelyn kokonaisarkkitehtuuri on palkitun lahtelaisen muotoilijan Tapio Anttilan käsialaa.

Juuret-näyttelyn osakokonaisuudet ovat nimeltään:

- Tervetuloa messuille! huonekalumuotoilun 1950–1970-luvut
- Tuulenpuuskaa – Suomen historiaa julisteissa 1920–1970 -luvulta
- Helmiä – Viipurin taideperintö Lahdessa ➤ ***Tällä vierailulla tutustutaan tähän näyttelyosioon.***

HELMIÄ – VIIPURIN TAIDEPERINTÖ LAHDESSA

Viipurin taidemuseo oli aikoinaan Suomen kolmanneksi suurin taidemuseo. Se avasi ovensa 1930, mutta ennätti toimia vain 9 vuotta. Syksyllä 1939 sieltä evakuoitiin sodan alta noin 200 taideteosta.

Koska Viipuri menetettiin, taideteoksille oli sotien jälkeen etsittävä uusi koti. Lahti sai Viipurista 70 teosta ja vuonna 1950 kaupunkiin perustettiin taidemuseo kokoelmaa hoitamaan. Kokoelman omistaa Viipuri-säätiö ja se on ainaistalletettu Lahteen.

Juuret-näyttelyssä on esillä 40 teosta Viipuri-kokoelmasta. Niiden ryhmittely perustuu neljään teemaan: kotimaiset maisema- ja luontoaiheet, ulkomaiset maisemat, asetelmat ja henkilökuvat. Ne avaavat näkymiä 1800-luvun ja 1900-luvun alkupuolen suomalaiseen ja ulkomaiseen maalaus- ja veistotaiteeseen.

Kuva: Karoliina Redsven, Lahden Museot

NÄYTTELYKOKONAISUUDET, TEOSNOSTOT & TEHTÄVÄT

> Opettaja saa ryhmälleen käyttöön kuvalliset tehtäväkortit asiakaspalvelusta.

Korttisettejä on kahdeksalle ryhmälle / luokalle. Tehtävät on tarkoitus tehdä 3-4 oppilaan ryhmässä.

KOTIMAISET LUONTOAIHEET

Kuvataide on osaltaan rakentanut käsitystämme suomalaisesta maisemasta ja Suomen luonnosta. 1800–1900-lukujen vaihteessa suomalaiset taiteilijat kiinnostuivat Suomen metsäisistä ja vesistöisistä maisemista. Usein he palasivat samojen maisemien äärelle yhä uudelleen ja eri vuodenaikoina.

Teosnostoja:

Eero Järnefelt: Syysmaisema Kolilta, 1910, öljy kankaalle

Järnefelt työskenteli Karjalan Kolilla lukuisia kertoja elämässään. Matkojen innoittamana syntyi noin sata Kolin jylhää kauneutta kuvaavaa maalausta.

Ferdinand von Wright: Huuhkaja hyökkää jäniksen kimppuun, 1860, öljy kankaalle

Teoksessa Ferdinand von Wright esittää draamattisen luontokohtauksen, jossa petolinnun kynsiin jäävä saaliseläin kuvaa luonnon realiteetteja.

Akseli Gallen-Kallela: Keitele, 1905, öljy kankaalle

Gallen-Kallela maalasi 1900-luvun alussa useita teoksia Keski-Suomen Keitelejärvestä. Keitele on yksi Malvan kokoelmien kysytyimmistä teoksista. Axel Gallen-Kallela toipui malariasta ja pitkästä ulkomaanmatkasta perheensä kanssa Keitelejärven rannalla. Keitele-maalaus on yksi kesäasunnossa syntyneistä valoisan kesäpäivän tulkinnoista.

POHTIMISTEHTÄVÄ:

Akseli Gallen-Kallela: Keitele, 1905, öljy kankaalle

Tämä on Malvan tunnetuin maalaus, ja sen tekijä Akseli Gallen-Kallela on Suomen tunnetuimpia taiteilijoita. Keitele on järvi Keski-Suomessa.

Pohtikaa mikä vuodenaika taulussa on.

Millainen sää on?

Näyttääkö maisema teistä tutulta?

Onko vesi mielestänne lämmintä?

Tekisikö mieli mennä uimaan?

ULKOMAISET MAISEMAT

Viipurin museosta periytyi Lahteen taidemaalari ja keräilijä Wilhelm Tilman Grommelle (1836-1900) aikoinaan kuulunutta esineistöä ja taideteoksia. Kokoelmassa oli sekä hänen omia teoksiaan että ulkomaanmatkoilla hankittuja eurooppalaisia ja venäläisiä maalauksia pääasiassa 1800-luvulta. Joukossa on useita romantiikkaa ja impressionismia henkiviä maisemamaalauksia.

Teosnosto:

Ivan Aivazovski: Kuutamomaisema Napolista, 1842, öljy kankaalle

Merimaalarina tunnettu Aivazovskia pidetään romanttisen tyyliuunnan edustajana. Aivazovskin tiedetään maalanneen ateljeessaan muistinvaraisesti, pikaisesti tehdyn luonnospiirroksen pohjalta. Hän siirsi mielikuvituksensa värittämät näkymät varmalla otteella kankaalle.

POHTIMISTEHTÄVÄ:

Ivan Aivazovski: Kuutamomaisema Napolista, 1842, öljy kankaalle

Maalaus edustaa romanttista tyyliuuntaa, jossa korostettiin tunnelmaa ja mielikuvitusta.

Tutkikaa, mitä maalauksessa tapahtuu.

Millainen maalauksen tunnelma teistä on?

ASETELMAT

Asetelmataiteessa on perinteisesti kuvattu pöydälle aseteltuja arkipäiväisiä asioita lähietäisyydeltä. Taiteilija tutkii esineiden muotoa, materiaalia ja ole-musta sekä sitä, miltä ne näyttävät jossakin tilassa ja valossa. Usein ihminen puuttuu kuvista, mutta on silti läsnä esineiden ja niiden asettelun kautta. Ase-telmataiteella on vuosisatoja pitkät perinteet.

Teosnosto:

Wilhelm T. Gromme: Asetelma, 1850-1899, öljy kankaalle

Seinällä on Wilhelm Tilman Grommén asetelmamaa-laus ja sen vierellä asetelma, jossa on Grommelle kuuluneita esineitä. Voi vertailla teosta ja esineistöä.

POHTIMISTEHTÄVÄ:

Wilhelm T. Gromme: Asetelma, 1850-1899, öljy kankaalle

Tutki ryhmäsi kanssa maalausta. Maalauksen vie-ressä on taiteilijan omistamia esineitä, joista maljak-ko on kuvattu asetelmamaalauksessa.

Pohtikaa miksi taiteilija on halunnut maalata juuri nämä esineet.

Mitkä kolme esinettä nykytaiteilija voisi kuvata?

Mitä esineitä sinun asetelmamaalauksessasi olisi?

HENKILÖKUVAT

Henkilökuvat havainnollistavat taiteilijoiden tapaa tutkia ihmisruumista ja kasvojen viestejä, kanssa-ihmisten olemusta ja mielentilaa. Alastoman mallin kuvaaminen on osa akateemista taideopetusta. Sen avulla opitaan hahmottamaan ihmisruumiin raken-etta, muotoa ja mittasuhteita sekä kehon liikkeitä. Kasvokuvissa huomio kohdistuu mallin ilmeisiin, kasvojenpiirteisiin ja katseen suuntaan. Omakuvissa taiteilija on läsnä kahdella tavalla: näemme kuvassa sekä taiteilijan kuvan että hänen kädenjälkensä.

Teosnosto:

Johannes Takanen: Venus ja Amor, 1875, marmori

Teos kytkeytyy klassiseen veistotaiteen perintee-seen, jossa kuvattiin ideaaleja ihmisruumiita.

AJATUSLEIKKI:

Muotokuvaseinä

Katsokaa ensin yhdessä seinän muotokuvia. Jokainen ryhmän jäsen valitsee mielessään yhden maalauksen ja keksii mitä kuvassa oleva henkilö ajattelee.

Kertokaa vuorotellen muille ryhmäläisille:

Minkä maalauksen valitsitte?

Miksi valitsit juuri sen maalauksen?

Mitä ajatuksia muotokuvaan liittyen keksitte?

KUVITTELUTEHTÄVÄ:

Albert Gebhard: Kaarle Knuutinpoika Bonden lähtö Viipurin linnasta, 1926, öljy kankaalle.

Katsokaa maalausta ja keksikää vastauksia näihin kysymyksiin:

Kuka Kaarle Knuutinpoika mahtaa olla?

Mihin hän on lähdössä?

Mitä ääniä maisemasta voisi kuulua? Tehkää vuorotellen keksimiänne ääniä.

POHTIMISTEHTÄVÄ:

Johannes Takanen: Venus ja Amor, 1875, marmori

Veistos on tehty valkoisesta marmorista. Marmori on kivilaji, joka sopii hyvin käytettäväksi rakentamiseen ja veistoksiin. Siitä on tehty paljon veistoksia.

Tutkikaa veistosta ja pohtikaa, mitä kaikkia eri materiaaleja teoksessa on kuvattu.

KÄYMISTILA

Seinämaalaus

Jenni Niskala: Olossa ja menossa, 2023

Lahden visuaalisten taiteiden museo Malva tilasi suurikokoisen seinämaalauksen juhlistaakseen ensimmäistä toimintavuottaan. Toteuttajaksi valittiin kuvataiteilija Jenni Niskala. Teos on oodi museovierailulle, haaveilulle ja menossa olemiselle. Se voi olla kotoa irtaantumista, maiseman vaihtamista tai toisten maailmojen kohtaamista.

Seinämaalaus on suunniteltu museon tunnelmaa ja käymistilan tilaa ajatellen. Se on koostettu osittain Niskalan aiempien taidegrafiikkana painettujen teosten yksityiskohdista. Suunnitteluprosessissa teokseen on tuotu erilaisia maalaamisen ja liikkeen jälkiä, joita käyttämällä Niskala on pohtinut millaisilla tavoilla voi muodostaa suuren maalauksen.

Niskala kertoo miettineensä tarkkaan tilan käyttötarkoitusta, jossa voi sekä rauhoittua että inspiroitua. *”Olen käyttänyt ympäröiviä elementtejä teoksen suunnittelussa. Erityisesti kaunista maisemaa ja luontoa, jotka avautuvat tilan korkeista ikkunoista. Halusin teoksesta iloisen, eläväisen ja toivon sen kuvaavan elämystä, jonka museossa vieraillessa saa”*, Niskala kertoo.

Kuvataiteilija Jenni Niskala on Lahden Muotoiluinstituutista sekä Taideyliopiston Kuvataideakatemiasta valmistunut kuvataiteen maisteri ja taidegraafikko.

POHDITTAVAKSI JA TEHTÄVÄKSI SEINÄMAALAUKSEN ÄÄRELLÄ

Millaisia eri asioita maalauksesta löytyy?

Millainen tunnelma maalauksessa on?

Mitä maalauksessa tapahtuu?

Miten ison seinämaalauksen ja pienen piirroksen tekeminen mahtavat erota toisistaan?

Millaisia ääniä maalauksesta voisi kuulua?
Tehkää ääniä vuorotellen tai ryhmissä.

Valitkaa joku muoto tai yksityiskohta maalauksesta. Pystytekö esittämään muodon vartalon asennolla? Asentoja ja ihmispatsaita voi tehdä myös ryhmänä.

Millaisen seinämaalauksen sinä haluaisit tehdä ja minne?

> Voitte suunnitella omat seinämaalaukset koululla.

Kuvat: Karoliina Redsven, Lahden Museot

AHTO

Upea, vuorovaikutteinen, kävijävirran mukaan muuttuva Ahto toivottaa jokaisen tervetulleeksi Malvaan.

Ahto tutkii veden erilaisia olomuotoja ja kutsuu hiljentymään moniaistisen teoksen äärelle. Kun Ahtoa pysähtyy kokemaan, teos herää henkiin: kun pysähdyt noin 1,5 metrin päähän seinästä, alkaa seinän kuva pian liikkua ja muodostaa uutta kuviota. Seinään ei tarvitse koskea. Huomatkaa myös teoksen äänimaisema.

Ahto kuuluu Malvan taidekokoelmaan ja on suunniteltu nimenomaan Malvan 15 metriä korkeaan Valogalleriaan. Taideteoksen on luonut suomalainen Ekho Collective, joka koostuu taiteen, muotoilun ja teknologian asiantuntijoista. He luovat kokemuksia, joihin voi todella uppoutua.

POHDITTAVAKSI JA TEHTÄVÄKSI AHTON ÄÄRELLÄ

Mitä asioita teos tuo mieleesi?

Mitä se sinusta esittää?

Mitä kuulet? Mistä ääni mahtaa tulla?

Onko teoksessa kylmä tai kuuma?

Voit kokeilla seisoa teoksen edessä ensin yksin ja sitten ryhmässä. Reagoiko teos eri tavalla?

Mitä tapahtuu, jos seisot pitkään paikallasi?